

El Xiri, lluitador i savi

El lluitador

D'en Lluís Maria Xirinacs abans del 1979 només conec allò que ell i altres m'han explicat. Sabem que durant el franquisme va destacar per ser un sacerdot compromès amb les persones i els pobles perseguits, començant pel propi, el català. Impulsor de l'Assemblea de Catalunya, ja llavors el seu compromís el va dur a malmetre la salut i arriscar la vida en les cinc vagues de fam que va emprendre entre 1970 i 1975 (en solidaritat amb els processats a Burgos o per demanar l'amnistia, entre altres raons) i a ser detingut i empresonat unes quantes vegades.

Seguidor de la noviolència de Gandhi, el 1976 es va plantar al carrer Entença, davant la porta gran de la presó Model, juntament amb el grup anomenat Captaires de la pau, per demanar l'amnistia per a tots els presos. Escrigué la *Carta a un policia armat*, on convidava els policies, sovint d'origen humil, a deixar el *cuero* i a col·laborar amb el poble que tan ferotgement reprimien. Còpies de la carta van passar clandestinament per diferents comissaries.

Va ser empresonat, una experiència que va narrar en els seus diaris *L'espectacle obsessiu* i *Entro en el gran buit* (Ed. Nova Terra). També és d'aquell temps *Subjecte*, un llibre que anticipa el que seria després el seu model filosòfic. Va promoure la Marxa de la Llibertat, convocada per Pax Christi el març del 1976. La seva trajectòria de lluita va suscitar diverses campanyes populars promovent-lo al Premi Nobel de la Pau, però el Parlament noruec li va denegar aquesta distinció.

Posteriorment, va ser escollit senador independent per Barcelona, l'any 1977, amb més de mig milió de vots. Com a senador va elaborar un projecte alternatiu de constitució, on es recollien totes les reivindicacions que arribaven al seu despatx i on intentava estendre els quatre punts programàtics de l'Assemblea de Catalunya per a tots els pobles de l'Estat. Recordem que, en el seu moment, aquests punts foren signats per quasi tots els partits i sindicats del Principat. Qui vulgui veure aquest projecte de constitució de la confederació espanyola pot llegir el seu llibre *Constitució, paquet d'esmenes*. Paral·lelament, des del Senat, el Xiri anava escrivint una crònica al diari *Avui*, tasca que va deixar voluntàriament quan es van convocar les eleccions generals del 1979. El seu sentit ètic li impedia detenir una posició de privilegi en una campanya electoral en què ell mateix era candidat.

El 1979 es va presentar al Congrés de Diputats pel Bean; però aquesta coalició de l'esquerra independentista tan sols obtingué una mica més de 50.000 vots i cap escó. El sistema electoral vigent fa difícil la representació de les minories urbanes. No vam poder saber, doncs, què hauria passat si un home valent com Xirinacs s'hagués trobat amb Tejero al Congrés el 23 de febrer del 1981.

L'any 1980, davant les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, va aparèixer una nova formació política anomenada Nacionalistes d'Esquerra, agrupant en el seu si una colla d'intel·lectuals i artistes destacats. Tot i que el mateix *Avui* va publicar un manifest en favor de la presentació electoral conjunta de Ne i el Bean, manifest que el mateix Xirinacs va signar, al final totes dues forces polítiques es van presentar per separat i tots dues van quedar fora de la cambra catalana. Si haguessin anat unides, haurien vorejat dos escons per Barcelona i un per Tarragona.

El savi

Quan el Xiri estava encara al Bean, un altre home singular, l'Agustí Chalaux, el va convèncer perquè estudiessin plegats un nou model polític, econòmic i social que fes més difícil la corrupció i la misèria i permetés, per tant, posar en pràctica els nobles ideals que només quedaven en la teoria.

Per al Xiri fou el moment de deixar la política activa i crear el Centre d'Estudis Joan Bardina. Amb l'Agustí Chalaux i altres persones van anar als despatxos de l'antiga fàbrica d'aquest darrer, al carrer d'Almogàvers, de Barcelona, a estudiar aquest nou model. Com a nom de l'associació es va prendre el nom del pedagog Joan Bardina i Castarà, conegut del pare de l'Agustí.

Fou així com es redactaren llibres, un d'ells amb la Magdalena Grau, *Assaig sobre moneda, mercat i societat*, i documents com el *Disseny de civisme*. Aquestes obres raonen la conveniència d'establir una moneda telemàtica d'ús obligatori per dificultar la corrupció, amb una sèrie de mesures necessàries contra la concentració de poder.

Després d'aquesta etapa, Xirinacs va crear la Fundació Tercera Via, que més endavant esdevingué l'actual Fundació Randa. Allà va desenvolupar a fons la seva visió del sagrat i el seu model filosòfic, seguint Ramon Llull, on tots els conceptes de la realitat queden classificats dins una esfera de quatre dimensions. Això li facilità treure's la llicenciatura de filosofia, que va aconseguir amb matrícula d'honor en totes les assignatures, i finalment el doctorat, amb la presentació de la tesi el seu propi model de la realitat. El seu model filosòfic menor queda reflectit en el seu darrer llibre *Un model global de la realitat. Primera part: model menor*.

A la trilogia *La traïció dels líders* i posteriorment a *Amnistia 77, Franco ha mort?*, Xirinacs va fer una crònica, molt crítica i detallada, de la transició espanyola i catalana.

Seguint amb el compromís no violent amb la causa de la llibertat del poble català, l'1 de gener del 2000 va decidir plantar-se de nou, aquest cop davant el Palau de la Generalitat, per demanar la constitució d'un moviment assembleari que dotés la societat civil dels Països Catalans d'un instrument d'organització i alhora una eina de lluita per aconseguir la independència. Després de molts mesos de presència ininterrompuda durant dotze hores al dia, la

seva salut l'obligà a deixar aquesta plantada. D'aquell temps és el seu llibre *Plantem-nos!* (Ed. Proa), fet amb en Lluís Busquets, i un any més tard *La dimensió cooperativa* (Ed. Icaria), escrit amb Jordi Via i Jordi Garcia, que tracta de la necessitat i la possibilitat de construir una nova economia democràtica i solidària.

L'11 de setembre del 2002, va fer unes declaracions, que no reproduïm aquí, al Fossar de les Moreres. Eren paraules semblants a les expressades per ell en altres ocasions en diferents llocs, que aquest cop li van suposar el seu processament pel delictes d'enaltiment del terrorisme, i una condemna a dos anys de presó que va quedar en suspens.

Temps després i accidentalment, mentre renovava el carnet d'identitat, fou detingut per aquesta causa. Per tercer cop a la vida, el *Xiri* tornà a una cel·la de la Model i després a Can Brians. L'empresonament provocà una allau de reaccions fins que, en una decisió llampec presa per tres jutges i un fiscal, se l'alliberà adduint la seva edat avançada. El seu pensament sobre aquest conflicte queda reflectit en el llibre *El terror, la pau i el sagrat*.

Encara va tenir temps després d'editar un devedé on es reafirmava en el model estudiat i difós amb l'Agustí Chalaux, denunciant la concentració de poder que suposa el diner telemàtic actual i la seva coexistència amb una moneda anònima que permet tota mena de corrupcions.

Finalment, a 75 anys justos, Xirinacs, en un acte suprem de llibertat, es va plantar definitivament. El *Xiri* fou una persona lluitadora i sàvia a parts iguals. Mogut per una profunda dimensió política, ètica i filosòfica, ho va donar tot per amor a les persones i els pobles. En vida possiblement va ser poc estimat; ara ens llega el seu testimoni i la seva obra. Sabrem aprofitar-los?

Brauli Tamarit

Més informació:

<http://xirinacs.cat/contacte/>

Destacat:

No vam poder saber què hauria passat si un home valent com Xirinacs s'hagués trobat amb Tejero al Congrés aquell 23 de febrer del 1981.

PEÇA

“En ple ús de les meves facultats
marxo
perquè vull acabar els meus dies
en la soledat i el silenci.
Si em voleu fer feliç
no em busqueu.
Si algú em troba
li prego que,
estigui jo com estigui,
no vulgui ell pertorbar
la meva soledat
i el meu silenci.
Gràcies!

dels nostres líders, massificadors del poble.

Avui la meva nació
esdevé sobirana absoluta en mi.
Els han perdut un esclau,
ella és una mica més lliure,
perquè jo sóc en vosaltres, amics!

Lluís M. Xirinacs i Damians
Barcelona, 6 d'agost de 2007

Text trobat al seu despatx de la Fundació Randa i que anava datat el 6 d'agost de 2007 (dia del seu 75è aniversari).

ACTE DE SOBIRANIA

He viscut esclau setanta-cinc anys
en uns Països Catalans
ocupats per Espanya, per França (i per Itàlia)
des de fa segles.
He viscut lluitant contra aquesta esclavitud
tots els anys de la meva vida adulta.
Una nació esclava, com un individu esclau,
és una vergonya de la humanitat i de l'univers.
Però una nació mai no serà lliure
si els seus fills no volen arriscar
llur vida en el seu alliberament i defensa.
Amics, accepteu-me
aquest final absolut victoriós
de la meva contesa,
per contrapuntar la covardia